

OPERATIVNÍ PORADA MINISTRA VNITRA ČSSR

Č. j.: R-0073/4-89

V Praze dne

26 V 1989

~~PŘÍSNĚ TAJNĚ!~~

Výtisk číslo: 8

Počet listů: 13

INFORMACE

K bodu: Informace o výsledcích pracovního jednání delegací XIII. správy SNB a Ústředního šifrového orgánu M StB NDR

Důvody předložení:

Materiál se předkládá
dle NMV ČSSR č. 15/1975,
čl. 13

Obsah:

- A. "Informace o výsledcích ..."
B. Přílohy :
Závěry a doporučení pracovního jednání

Předkládá:

Náměstek ministra vnitra ČSSR
genmjr. doc. RSDr. Stanislav NEZVAL

Materiál nesmí být rozmnožován a po projednání jej vraťte do 7 dnů sekretariátu FMV

OV-0066/AD-OP-89

I N F O R M A C E

o výsledcích pracovního jednání delegací XIII. správy SNB
a Ústředního šifrového orgánu M StB NDR

I.

Pracovní jednání se uskutečnilo v Berlíně ve dnech 28.-31. března 1989 v souladu s plánem zahraničních styků FMV na rok 1989.

Delegaci Ústředního šifrového orgánu (ÚŠO) M StB NDR vedl jeho náčelník generálmajor Wolfgang BIRKE. Členy delegace byli:

- | | |
|-----------------------|------------------------------------|
| - plk. Armin STEPHAN | - zástupce náčelníka ÚŠO M StB NDR |
| - pplk. Peter BÜTTNER | - náčelník 1. odboru ÚŠO |
| - pplk. Egon CZCHALER | - náčelník 5. odboru ÚŠO |
| - pplk. Horst MICHLER | - zástupce náčelníka 6. odboru ÚŠO |
| - pplk. Paul BUSCH | - vedoucí mezinárodních styků ÚŠO |

Delegaci XIII. správy SNB vedl její náčelník plukovník Ing. Ján KLUČINEC. Členy delegace byli :

- | | |
|------------------------------|----------------------------------|
| - pplk. Ing. Jaroslav PAŽOUT | - zástupce náčelníka XIII. S SNB |
| - pplk. Ing. Josef PARTÍK | - náčelník 4. odboru XIII. S SNB |
| - mjr. František DIVIŠ | - náčelník 6. odboru XIII. S SNB |

II.

Postavení šifrové služby NDR je zcela specifické a v současné době odlišné od postavení šifrové služby v ČSSR. Specifika německých přátel vyplývá z politického a geografického postavení NDR. Při současném uvolňování mezinárodního napětí konstatují němečtí soudruzi snahy protivníkových speciálních služeb o aktivizaci vnitřního nepřítele. Mají informace o tom, že celé území NDR je z hlediska přenosu informací pod kontrolou západních rozvědek.

Uvedené skutečnosti vedly k upevnění právního zajištění šifrové služby NDR, k provádění operativně - agenturní činnosti v rámci šifrové služby, ke zvýšenému tlaku na technický rozvoj šifrové služby a ke zvýšení vážnosti Ústředního šifrového orgánu M StB NDR. Důkazem těchto fakt je členství náčelníka ÚŠO M StBNDR ve speciálním operativním řídicím orgánu M StB NDR, jehož úkolem je získávání a vytváření efektivních způsobů pronikání k utajovaným informacím protivníka. Členy tohoto orgánu jsou dále náčelníci hlavní správy rozvědky, hlavní správy kontra-rozvědky, správy ochrany ekonomiky, správy cestovního ruchu a představitelé štábů gen. Schwanitze a Neubergera.

III.

Vyhodnocení současného stavu spolupráce ÚŠO M StB NDR a XIII. správy SNE ve vztahu k plnění závěrů předchozího pracovního jednání v roce 1986 v Praze

Obě delegace konstatovaly splnění všech závěrů z předchozího pracovního jednání. Spolupráce obou šifrových služeb byla orientována zejména na výměnu elektrotechnických součástek, potřebných pro vývoj šifrovací techniky. Oboustranně byla oceněna spolupráce na úseku technického rozvoje šifrové ochrany přenosu dat a vyzdvížena efektivnost hraničních schůzek specialistů.

Shodně byla formulována nutnost zaměření pozornosti obou stran na využívání sovětského standardu kryptografické ochrany dat SKOD v rámci rozvoje šifrovacích zařízení v NDR a ČSSR. Současně byla konstатовána oboustranná potřeba využívání nových technologií výroby šifrovací techniky, především zákaznických integrovaných obvodů (ZIO), které, mimo jiné, umožní snížit ceny šifrovacích zařízení při současném zvýšení seriovosti výroby.

IV.

Posouzení systémů organizace a řízení šifrové služby NDR a ČSSR s cílem vzájemného využití pozitivních zkušeností druhé strany

V úvodu projednávání této otázky byli němečtí přátelé seznámeni s právním postavením čs. šifrové služby, se základní-

mi normativními dokumenty, strukturou šifrové služby ČSSR, organizací XIII. správy SNB, technickým vybavením a odbornou přípravou pracovníků šifrové služby v naší zemi.

K organizaci a řízení šifrové služby v NDR obdržela čs. delegace informace, z nichž vyplývají hlavní rozdíly mezi oběma službami.

- 1) Šifrová služba NDR je budována na zákonném základě povinnosti státních a jiných institucí chránit její pomocí státní tajemství při jeho přenosu technickými prostředky. V čs. podmínkách se jedná o právo, ale ne povinnost.
- 2) Státní tajemství v NDR zahrnuje skutečnosti tvořící předmět státního tajemství (PT) i služebního a hospodářského tajemství (T) dle našich zvyklostí.
- 3) Šifrová služba NDR má jako jeden ze svých základních právních dokumentů statut, který ukládá povinnosti resortům spolupracovat s M StB při zabezpečování výkonu a rozvoje služby (např. průmyslu, spojům ap.).
- 4) Šifrová služba NDR má zavedenou vlastní operativní i operativně-agenturní ochranu, což naše služba nemá.
- 5) ÚŠO M StB NDR má efektivnější strukturu než ústřední orgán šifrové služby ČSSR v rámci XIII. správy SNB, zejména :
 - při organizování, řízení, zabezpečování a provádění výkonu šifrové služby pro zastupitelské úřady;
 - při zajišťování materiálně-technického a inženýrského zabezpečení šifrové služby samostatným, specializovaným odborem.
- 6) Šifrová služba NDR zahrnuje i šifrové sítě a systémy, které v ČSSR dosud do šifrové služby včleněny nejsou (ZAS ČSLA T-síť MV ap.).
- 7) Šifrová služba NDR v daleko větší míře využívá sovětské stínící komory AURORA na svých zastupitelských úřadech. Přitom dopravu, která až dosud dělala značné potíže naší službě, zajišťuje běžnými prostředky.

- 8) Šifrová služba NDR dospěla ke stejným závěrům jako čs. služba ve vztahu k nutnosti kategorizace šifrové služby co do :
- kategorizace pracovníků šifrové služby a s tím spojený systém jejich výběru, prověrek, odborné přípravy, evidence ap.;
 - kategorizace šifrovací techniky z hlediska zabezpečení ochrany bezpečnosti šifrové služby, jejího výkonu i technického rozvoje.

Využití uvedených poznatků v podmínkách šifrové služby ČSSR bude posouzeno v souvislosti s pracemi na novelizaci zákona č. 102 a směrnic o šifrové službě.

v.

Vzájemné předání informací o stavu, výsledcích a perspektivách technického rozvoje šifrové služby obou zemí za účelem konkretizace další spolupráce na tomto úseku činnosti

Šifrová služba NDR započala s vývojem a výrobou šifrovacích zařízení koncem šedesátých let z důvodu vysoké finanční náročnosti na dovozy této techniky ze spřátelených zemí.

Přátelé mají řadu odlišných, ale i totožných přístupů k řešení technického rozvoje šifrové služby. Byla potvrzena správnost některých našich záměrů, lze rovněž využít některých kladných zkušeností přátel.

- 1) Šifrová služba NDR došla ke stejnému závěru jako naše strana, tj. vlastní síly a prostředky při výzkumu a vývoji nové šifrovací techniky je účelné a efektivní vynakládat do realizace etapy laboratorního vzorku (LV). Další práce zadávat průmyslu (od etapy funkčního vzorku - FV) při zabezpečení důsledné spolupráce a kontroly.
- 2) ÚŠO M StB NDR zaznamenal, stejně jako XIII. správa SNB, potřebu specialistů pro hospodářské právo a ceny ve svém sestavu. Důvodem je nutnost zajištění účelnosti a hospodárnosti vynakládání finančních prostředků, určených pro výzkum, vývoj a výroby šifrovacích zařízení v průmyslu.

- 3) Šifrová služba NDR provádí vývoj nové šifrovací techniky výhradně na bázi standartu kryptografické ochrany dat SKOD, který včas a důsledně rozpracovala pro vlastní potřebu.
- 4) ÚŠO M StB NDR neposkytuje průmyslovým řešitelům a výrobcům šifrovací techniky tzv. ostré klíče, ale potřebné práce s tím spojené provádí vlastními pracovníky a ve vlastních prostorách. Tím podstatně zvyšuje bezpečnost šifrové služby.
- 5) Šifrová služba NDR se zabývá ochranou přenosů po radio-reléových trasách a telefaxových spojích. Těmito problémy se čs. šifrová služba dosud nezabývala a je možné do těchto oblastí zaměřit další spolupráci.
- 6) Šifrová služba NDR plánuje normativní zabezpečení povinnosti uživatelů projektovat výpočetní a spojové systémy již se šifrovou ochranou přenosu informací. V ČSSR takovýto dokument zatím plánován není.
- 7) ÚŠO M StB NDR zásadně řeší komplexní vývoj nových šifrovacích zařízení spolu s vývojem potřebných nosičů (medií) klíčů i vývojem techniky potřebné provýrobu konkrétních šifrových materiálů.

V souvislosti se žádostí čs. strany o pomoc při zajištění speciální techniky výroby NDR pro výrobu nových typů šifrových materiálů bylo přáteli doporučeno tuto pomoc vyžádat na úrovni náměstků ministrů M StB NDR a MV ČSSR.

VI.

Oboustranné předání poznatků a upřesnění spolupráce v oblasti luštitecké služby ÚŠO MStB NDR a XIII. správy SNB

Obě služby mají v podstatě shodné úkoly i přístupy k jejich řešení. Ve srovnání s ČSSR jsou problematice luštění a dešifrace šifrové korespondence protivníka v NDR věnovány přibližně dvojnásobné kapacity, na podstatně vyšší úrovni je materiálně-technické zabezpečení služby.

Oboustranně bylo konstatováno, že v souvislosti s vybaváním protivníka novou kryptologicky bezpečnou šifrovací

technikou, postupně klesají možnosti využití klasických analytických postupů luštění šifrové korespondence. Proto je zvyšován důraz na využití agenturních a operativně technických prostředků pronikání - k tomu němečtí soudruzi zaktivizovali spolupráci s rozvědnými, kontrarozvědnými útvary a speciálními radioslužbami MStB NDR. Významným prostředkem zvyšování výslednosti luštitelské služby je i rozvoj kryptotechnických metod, které jsou uplatňovány při analýze a rekonstrukci klíčů u analogových utajovačů telefonního signálu, němečtí soudruzi dále rozpracovávají operativně technické prostředky k sejmutí klíčů z elektronických pamětí šifrátorů.

Společně byly dohodnuty oblasti spolupráce luštitelské služby NDR a ČSSR, jejichž rozvoj bude efektivní pro obě strany :

- výměna informací o šifrových službách protivníka, včetně používaných šifrátorů;
- výměna rozpracovaných analytických metod luštění;
- výměna zájmových šifrových textů protivníka;
- výměna získané klíčové dokumentace (i z operativních akcí).

Vzájemné styky a spolupráce budou i nadále realizovány na bázi dvoustranné dohody, jako tomu je i s ostatními spřátelenými státy.

VII.

Program spolupráce ÚŠO M StB NDR a XIII. správy SNB do roku 1991

V návaznosti na výsledky pracovního jednání a s ohledem na zájmy obou zúčastněných stran byly navrženy společné závěry, obsahově i termínově přesně specifikované. Zahrnují spolupráci ÚŠO M StB NDR a XIII. správy SNB do roku 1991, přičemž úkoly roku 1989 jsou přesně konkretizovány, úkoly dalšího období budou upřesňovány vždy do měsíce září každého roku.

Návrh společných závěrů pracovního jednání tvoří přílohu této informace.

VIII.

Z á v ě r :

Pracovní jednání delegací ústředního šifrového orgánu M StB NDR a XIII. správy SNB plně splnilo cíle, které byly oběma stranami předem stanoveny a odsouhlaseny. Prokázal se zájem obou služeb o další rozvoj užší a konkrétnější spolupráce na všech úsecích šifrové služby, především pak na úseku technického rozvoje.

Přes odlišné podmínky obou zemí, zvláště ze státobezpečnostního hlediska, lze využít zkušenosti německých přátel při legalizaci postavení, práv a povinností šifrové služby, ale i státu a jeho orgánů a organizací ve vztahu k šifrové službě.

Jednání obou delegací bylo zaměřeno důsledně pracovní, o čemž svědčí i společný návrh závěrů jednání. Pozitivní výsledky, zájem M StB NDR a rozvíjení spolupráce s MV ČSSR v oblasti šifrové služby i osobní přínos členů obou delegací ocenil v závěru pobytu i náměstek ministra M StB NDR genpor. SCHWANITZ, který vedoucí obou delegací přijal.

Příloha k č. j. R-0073/4-89

~~PŘÍSNĚ TAJNÉ~~

Výtisk číslo :

Počet listů : 5

VÝSLEDKY JEDNÁNÍ DELEGACÍ ÚŠO M StB NDR A XIII. SPRÁVY SNB,
KONANÉHO VE DNECH 28. - 31. BŘEZNA 1989 V B E R L Í N Ě

Jednání se konalo na úrovni náčelníka ÚŠO M StB NDR (genmjr. BIRKE) a náčelníka XIII. správy SNB (plk. KLUČINEC) v souladu se schváleným plánem mezinárodní spolupráce.

Obě strany zdůraznily, že období let 1986-1989 bylo charakterizováno širokou spoluprací v souladu se vzájemnými závazky přijatými na setkání náčelníků v roce 1986 v Praze.

Pro další období obě strany považují za nezbytné řídit se principem dělby práce.

Pro realizaci další spolupráce mezi ÚŠO M StB NDR a XIII. správou SNB se obě delegace dohodly :

1) ÚŠO M StB NDR předá XIII. správě SNB (dále jen ÚŠO a XIII. správa) k seznámení a prostudování základní dokumenty (právní dokumenty a nařízení) vymezující místo a organizaci šifrové služby NDR.

Termín : květen 1989

2) Ve věci šifrovacího zařízení T-316 se strany dohodly o následujícím :

2.1. ÚŠO předá XIII. správě 4 funkční vzory zařízení T-316 (fáze K-2).

Termín : květen - červen 1989

2.2. XIII. správa předá ÚŠO podklady pro přeprogramování funkčních vzorů T-316 na český jazyk.

Termín : 15. dubna 1989

2.3. ÚŠO předá funkční vzor T-316 (fáze K-4) s cílem posouzení konstrukčního řešení. Současně ÚŠO předá informace o předběžné ceně zařízení T - 316.

Termín : říjen - listopad 1989

- 2.4. Na základě posouzení vzoru T-316 (fáze K-4) XIII. správa sdělí ÚŠO rozvahu potřeb zařízení T-316.
Termín : 30. listopadu 1989
- 2.5. XIII. správa sdělí konkrétní požadavky na dodávky zařízení T-316 počínaje rokem 1992 a následující období cestou příslušných orgánů zahraničního obchodu.
Termín : 30. dubna 1990
- 2.6. ÚŠO je připraven vydělit ze svého fondu dodávek zařízení T-316 na rok 1991 omezenou část pro XIII. správu.
- 2.7. XIII. správa prověří možnosti dodávek klávesnice typu TS-522-00-04 pro potřeby vývoje a výroby T-316 v těchto počtech;
- do srpna 1989 ... 12 ks;
 - do června 1990 ... 55 ks;
 - počínaje rokem 1991 a dále každoročně 1000 ks do celkového objemu 4000 ks (nejsou započteny potřeby ČSSR).

3) Ve věci šifrovacího zařízení T-314 se strany dohodly o následujícím :

- 3.1. ÚŠO předá XIII. správě 2 soupravy šifrovacího zařízení T-325 k vyzkoušení. Současně s dokumentací budou předány údaje o parametrech odlišujících zařízení T-325 od T-314.
TERMÍN : červen 1989
- 3.2. ÚŠO bude XIII. správu informovat o průběhu vývoje typové řady zařízení T-314 a periodicky bude předávat krátké aktuální informace v souladu s postupem vývoje.
- 3.3. XIII. správa posoudí techniku ÚŠO pro utajení dat z hlediska svých cílů a bude informovat ÚŠO o příslušných požadavcích.
Termín : 30. června 1990

4) Ve věci šifrovacího zařízení PALCÁT a elektronického dálnopisu pro vojenské využití F-3000 se strany dohodly o následujícím :

4.1. XIII. správa předá ÚŠO dva komplety zařízení PALCÁT ze seriové výroby za účelem zkoušek a analýzy.

Termín : polovina roku 1989

4.2. V rámci výzkumu funkčních vzorů dálnopisu F-3000 ÚŠO provede zkoušky funkční spolupráce F-3000 se zařízením PALCÁT a předá XIII. správě výsledky.

Termín : prosinec 1989

4.3. XIII. správa prověří potřeby dodávek dálnopisu F-3000 do ČSSR, včetně ČSLA, a sdělí konkrétní požadavky cestou příslušných orgánů zahraničního obchodu (HTS).

5) Ve věci utajení dat se strany dohodly o následujícím :

5.1. Strany si budou pravidelně vyměňovat informace o průběhu výzkumu systému ARCHA (XIII. správa) a T-330 (ÚŠO). Vycházeje z principu dělby práce, obě strany budou práce koordinovat.

5.2. ÚŠO rozpracovává v souladu se svými možnostmi a v součinnosti s průmyslem NDR principiální řešení utajení dat s využitím osobních počítačů. S výsledky seznámí XIII. správu.

5.3. Hraniční schůzky na úrovni specialistů ÚŠO a XIII. správy mají v první řadě za cíl koordinovat úkolů v oblasti utajení dat. Specialisté obou strany vypracují a vzájemně odsouhlasí návrh plánu spolupráce a předloží jej ke schválení náčelníkům obou orgánů.

Termín : 30. června 1989

6) ÚŠO předá XIII. správě normy platné v NDR pro zabezpečení ochrany před parazitním vyzařováním (TGL-V-40275) a některé metodické pokyny pro práci s tímto dokumentem.

Termín : červen 1989

7) Ve věci kryptologicko-technické bezpečnosti se strany dohodly o následujícím :

7.1. Zahrnout do programu setkání specialistů v roce 1989 v Praze a Berlíně také téma kryptologicko-technické bezpečnosti.

7.2. Delegaci specialistů XIII. správy na jednání v Berlíně v I. pololetí 1989 vyslat v počtu 4 specialistů. Delegaci specialistů ÚŠO na jednání v Praze v červnu/červenci 1989 vyslat v počtu 4 osob (původně se pro první jednání plánovali 2 specialisté a pro druhé jednání 3 specialisté).

8) ÚŠO předá XIII. správě do května 1989 přehled šifrové korespondence protivníka, ze které bude patrné, jaké šifrové texty jsou předmětem zájmu ÚŠO. Na tomto základě XIII. správa, v souladu se svými možnostmi, předá ÚŠO zachycené šifrové texty.

9) Strany prověří otázku účelnosti používání zařízení M-205-D na mezinárodních směrech spojení a budou se vzájemně informovat o výsledcích této prověrky.

Termín : prosinec 1989

10) ÚŠO předá XIII. správě vzor kazety pro balení děrných pásek.

Termín : prosinec 1989

11) XIII. správa vyjadřuje souhlas s využitím kurýrního spojení, realizovaného dvakrát týdně v obou směrech mezi XIII. správou SNB a III. hlavním odborem M StB NDR, pro zasílání materiálů a dokumentace šifrových orgánů.

12) Strany se budou pravidelně informovat o problematice využívání nové technologie a o prostředcích racionalizace v oblasti výzkumu šifrovací techniky a techniky pro výrobu šifrových materiálů.

13) K prohloubení dvoustranné spolupráce považují strany za účelné uskutečnit každoročně dvě až tři jednání na úrovni specialistů, případně krátké hraniční schůzky.

Dále se strany dohodly odsouhlasit okruhy otázek,

které se mají projednat na úrovni specialistů v roce 1990.

Termín : září 1989

14) Strany považují za účelné pokračovat v jednáních na úrovni náčelníků. V souvislosti s tím navrhuji příslušným vyšším nadřízeným uskutečnit další setkání na úrovni náčelníků ÚŠO a XIII. správy v roce 1991 v Praze.

archiv
bezpečnostních
složek



ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK

Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

SBOR NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI

XIII. SPRÁVA

NOSITELKA ŘÁDU RUDÉ HVĚZDY

Č. j. R - 0073/4-89

V Praze dne 22. května 1989

~~PŘÍSNĚ TAJNĚ!~~

Výtisk číslo : 1

Příloha : 8/104

Sekretariát
odboru analytiky VOS FMV

P r a h a

Věc : Informace o výsledcích pracovního jednání delegací
XIII. správy SNB a Ústředního šifrového orgánu M StB
NDR - zaslání

V příloze zasílám 8 výtisků "Informace o výsledcích pracovního jednání delegací XIII. správy SNB a Ústředního šifrového orgánu M StB NDR" do operativní porady ministra vnitra ČSSR.

Náčelník XIII. správy SNB
plk. Ing. Ján KLUCINEC

24. 5/89